

NOTAT

Hvordan sikres finansiering af klimatilpasning af Danmark?

Indledning

Som indspil til den nationale klimatilpasningsplan har Danske Regioner fremlagt [Vandet Kommer – Danske Regioners syv anbefalinger til en national klimatilpasningsplan](#). I nærværende notat vil den del, der vedrører finansieringen blive uddybet.

Klimatilpasningen af Danmark kræver et øget finansieringsniveau, men tværkommunale klimatilpasningsprojekter strander ofte grundet uenighed om, hvem der skal betale, og usikkerhed om, hvilke finansieringsmuligheder der er. Desuden er klimatilpasning i dag præget af forskellige tilgange til bidragsfordelinger, risikoopfattelser og betalingsvillighed. Forebyggelse er imidlertid billigere og bedre, og en solid og sammenhængende klimatilpasningsplan er en forudsætning for optimal investering.

Danske Regioner foreslår, at der etableres regionale klimatilpasningsplaner for hele vandoplande og sammenhængende kyststrækninger. Planerne skal fastlægge prioritering af tiltag, bidragsfordelinger og betalingsmodeller for de konkrete projekter, der går på tværs af kommunale skel. De regionale planer vil således kunne sætte kombinere flere finansieringskilder i konkrete projekter. Danske Regioners finansieringsforslag skal få pengene til at række længere og tilgodese flere formål ved at skræddersy finansieringen for de enkelte projekter i en samlet, regional plan.

I dette notat vil relevante finansieringskilder og deres potentialer blive udfoldet. Først vil implementeringen af regionale klimatilpasningsplaner i lovgivningen dog kort adresseres, da det er de konkrete klimatilpasningsprojekter, der bør være udgangspunktet for finansieringsgrundlaget – og ikke omvendt.

Implementering af regionale klimatilpasningsplaner i lovgivningen

Danske Regioner anbefaler, at klimatilpasning entydigt placeres som Miljøministeriets ressortområde. Oversvømmelsesdirektivet, der i dag er implementeret i Danmark ved oversvømmelsesloven, bør være udgangspunktet for en samlet dansk klimatilpasningslov. De bestemmelser, der følger af en klimatilpasningslov bør udmøntes i regionale klimatilpasningsplaner – i direktivet benævnt *risikostyringsplaner*. Disse skal sikre sammenhæng mellem det nationale og lokale, tage afsæt i vandets geografi og sikre den rette prioritering mellem projekter. I direktivets stk. 13 står der: ”Risikostyringsplaner for oversvømmelse bør derfor tage hensyn til de særlige forhold i det område, de omfatter, og indeholde skræddersyede løsninger afhængigt af behovene og prioriteterne i disse områder (...)”¹. På baggrund heraf bør de regionale planer håndtere tværgående finansierings spørgsmål, herunder udmøntning af nationale midler, kobling af finansieringskilder samt bidragsfordelinger.

Regionale planer som indstilling til og udmøntning af nationale midler

Risikoen for oversvømmelse falder ikke nødvendigvis sammen med et områdes betalingsevne. Danske Regioner støtter derfor etableringen af en national fond eller pulje, der i højere grad kan sikre solidarisk og stabil finansiering.

En national fond eller pulje garanterer dog ikke i sig selv den rette prioritering, kvalitet og forankring af projekterne. Derfor foreslår Danske Regioner, at regionale klimatilpasningsplaner indstiller til og udmønter midler afsat i en nationale fond eller pulje (se Figur 1). Omvendt rammesætter fondsprogrammet sammen med øvrige statslige udmeldinger og retningslinjer de regionale klimatilpasningsplaner. Modellen kendes fra indsatsen med generationsforureninger, hvor regionernes plan for oprensning udgør grundlaget for udmøntningen af de 630 mio. kr. statslige midler på finansloven til fase 1 af oprydningen.

Midler i en national fond eller pulje

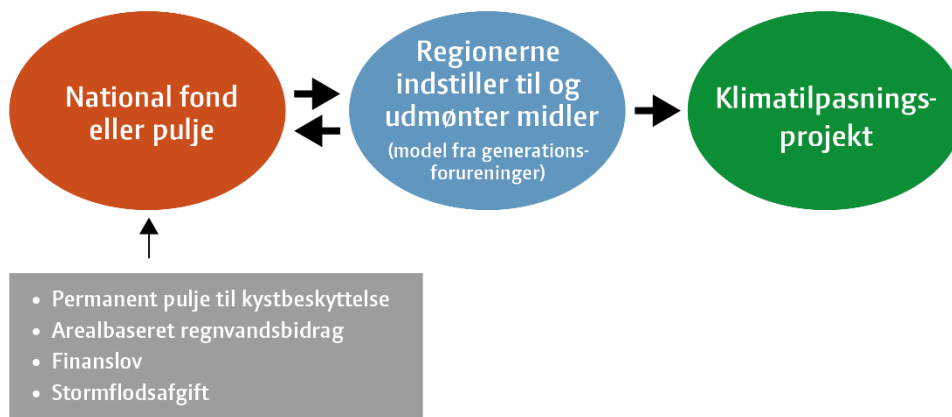
På samme måde som med generationsforureninger afhænger størrelsen på fonden af de konkrete planer og projekter, men da opgaven med klimatilpasning må forventes at være blivende, bør dens underliggende finansiering være både stabil og forudsigelig. Den nationale fond eller pulje kan kobles af flere forskellige midler, herunder:

- Midler fra puljen til kystbeskyttelse gøres permanent.
- Forøgelse af stormflodsafgiften.

¹ [Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv om vurdering og styring af risikoen for oversvømmelser](#)

- Midler fra Stormrådet udvides til også at kunne anvendes til at forebygge klimaskader, og ikke kun reparere.
- Et arealbaseret klimabidrag, der erstatter en del af taksten til forsyningsselskaberne.
- Midler på Finansloven.

Figur 1: Mekanisme mellem nationale midler og regionale planer

Kobling af midler - merværdi i løsninger

Ud over midler fra en national fond eller pulje, skal andre finansieringskilder inddrages og målrettes de konkrete projekter (se Figur 2). Jo mere og jo bredere værdi et projekt skaber, jo flere finansieringskilder kan også bringes i spil. Øges projektets merværdi, øges kort sagt også kredsen af potentielle bidragsydere, og dermed finansieringsmuligheder. Et eksempel er at tænke udtagning af lavbundsjorde sammen med klimatilpasningstiltag. Denne mulighed for synergi påpeges af [Danmarks Naturfredningsforening og Danske Regioner](#) samt [Danske Regioner og Landbrug og Fødevarer](#).

Koblingen af flere midler kan med fordel fremmes regionalt, frem for, hvis enkelte aktører var overladt til sig selv. Regionerne har gode erfaringer med at samle forskellige finansieringskilder, og til klimatilpasningsformål kan projekter fx finansieres via:

- Midler fra puljen til kystbeskyttelse.
- Miljøstyrelsens tilskud til vand- og klimaprojekter, fx klima-lavbundspuljen eller puljer til at forfølge vand- og miljømål.
- Landbrugsstyrelsens tilskud til eks. lavbundsjorde og vådområder.
- Developere og investorer.

Det fremgår i øvrigt af oversvømmelsesdirektivet, at der er en tæt sammenhæng mellem forebyggelse af oversvømmelse og opfyldelse af god tilstand i vandmiljøet. Det er derfor oplagt, også at bringe sådanne midler i spil.

EU-midler

Regionerne har også gode erfaringer med hjemtagning af EU-midler fra fx EU-LIFE og Interreg, og kan bruge disse til at fremme det finansielle grundlag i regionale klimatilpasningsplaner. Region Midtjyllands projekt [Coast-to-Coast](#) med en EU-finansiering på 52 (+) mio. kr. er et eksempel. Det tværregionale projekt, Circular Economy Beyond Waste, der har sikret ca. 80 mio. kr. i EU-støtte, er et andet.

De fem regioner har derudover bidraget til udformningen af EU-missionen om klimatilpasning, *Better prepared regional and local authorities to adapt to climate change*, og er dermed godt placeret til at søge programmet. Det forventede budget til missionen lyder på €1 mia., og der skal etableres 150 fyrtårnsprojekter, der fokuserer på at styrke samarbejdet mellem det regionale og lokale niveau.

Solidarisk bidragsfordeling

Alle projekter er forskellige, og det er svært at afgrænse, hvem de gavner og dermed, hvem der bør betale for dem. Fælles løsninger er imidlertid billigere, end hvis man skal klimasikre sig selv hver især². Fraværet af kollektive løsninger indebærer en risiko for individuelle tiltag, hvor aktører suboptimerer ved hver især at udføre omkostningstung beskyttelse.

I dag strandede mange projekter pga. det ømtålelige i at fastlægge bidragsfordelingen. Derfor vil det være gavnligt, at regionerne kan fastsætte en fair bidragsfordeling med udgangspunkt i et dataunderbygget projektforslag, der er opbakning til blandt de berørte aktører. Optimalt set bør bidragsfordelingen fastlægges i de regionale klimatilpasningsplaner (risikostyringsplanerne) og tage udgangspunkt i, hvad et givent projekt skal beskytte.

Desuden peger flere analyser på, at det klassiske nytteprincip er utilstrækkeligt som ramme for udviklingen af en fair bidragsmodel, når det kommer til større, sammenhængende projekter³. Der er forskellige typer af nytte for husejeren, naturen, turisten, erhvervslivet, infrastrukturejeren. Der er forskellige potentielle bidragsydere og dermed bliver den samlede finansieringsmodel også et samspil mellem forskellige finansieringsprincipper. Alle projekter er unikke, og

² Kollektive løsninger for terrænært grundvand er op til fire gange billigere end individuelle. Det fremgår i en [analyse](#) lavet af KL og Danva.

³ [Hvem skal betale? Bidragsmodeller for klimatilpasning i kystområder og vandoplande](#), Fryd et al., marts 2021

der kan derfor ikke være en simpel bidragsfordeling, der kan anvendes for alle. Her kan regionale klimatilpasningsplaner fastlægge bidragsfordelingen efter en grundig inddragelse af de berørte aktører.

Figur 2: Kombination af mange finansieringskilder

